

Zarządzenie Nr 13 /2019
Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirosławcu
z dnia 1 lipca 2019 r.

w sprawie Procedury postępowania pracownika socjalnego świadczącego pomoc w formie pracy
socjalnej na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji
opiekuńczo-wychowawczych

Na podstawie § 9 pkt 8 i § 11 ust.1 Statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirosławcu nadanego uchwałą Nr XVIII/153/2012 z dnia 27 kwietnia 2012 r., § 13 pkt 2 Regulaminu Organizacyjnego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirosławcu wprowadzonego zarządzeniem Nr 2/2019 Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirosławcu z dnia 31 stycznia 2019 r. oraz art.3 ust. 1 i 2, art. 119 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm.) zarządzam co następuje:

§ 1. Wprowadzam Procedurę postępowania pracownika socjalnego świadczącego pomoc w formie pracy socjalnej na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, stanowiącą załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2.1. Zobowiązuję pracowników socjalnych zatrudnionych w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Mirosławcu do zapoznania się z treścią zarządzenia i przestrzegania jego postanowień oraz złożenia oświadczenia o zapoznaniu się z niniejszą Procedurą.

2. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, dołącza się do akt osobowych pracownika.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

(-) Danuta Czerniawska

Kierownik MGOPS w Mirosławcu

Załącznik
do zarządzenia Nr 13/2019
Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Mirosławcu
z dnia 1 lipca 2019 r.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA PRACOWNIKA SOCJALNEGO ŚWIADCZĄCEGO POMOC W FORMIE PRACY SOCJALNEJ NA RZECZ RODZIN PRZEŻYWAJĄCYCH TRUDNOŚCI W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

Rozdział I Postanowienia ogólne

§ 1. Procedura określa postępowanie pracownika socjalnego przy wykonywaniu czynności związanych z realizacją pracy socjalnej na rzecz rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowywaniu dzieci.

§ 2. Podstawowe pojęcia oznaczają:

- 1) rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych – to rodzina, która wykazuje poważne nieprawidłowości w funkcjonowaniu oraz zaspokajaniu podstawowych potrzeb dziecka i w której:
 - a) wychowuje się co najmniej jedno dziecko w wieku do 18 roku życia lub
 - b) rodzinę, z której niepełnoletnie dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej;
- 2) wspieranie rodziny – to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci. Wspieranie rodziny prowadzone jest w formie pracy z rodziną i pomocy w opiece i wychowaniu dziecka;
- 3) praca socjalna z rodziną: to zespół zaplanowanych w określonym celu i określonych w czasie metodycznych działań obejmujących wszystkie niezbędne i możliwe w danej sytuacji formy pomocy z zakresu profilaktyki, ratownictwa, opieki i kompensacji wobec rodziny.

§ 3. Adresaci wsparcia:

- 1) rodziny wychowujące małoletnie dzieci, w których pojawiły się przejściowe trudności uniemożliwiające zaspokojenie podstawowych potrzeb dzieci,
- 2) rodzice, których dzieci na skutek ingerencji sądu we władzę rodzicielską zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej.

Rozdział II Cele pracy z rodziną

§ 4. 1. Cel główny:

- 1) poprawa funkcjonowania rodziny z dziećmi przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych lub
- 2) stworzenie warunków umożliwiających powrót dziecka do rodziny naturalnej.

2. Cele szczegółowe:

- 1) wzmocnienie lub nabycie przez rodziców umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w zakresie:
 - a) pełnienia ról rodzicielskich,
 - b) stosowania właściwych metod wychowawczych,
 - c) konstruktywnego rozwiązywania konfliktów,
 - d) prawidłowej komunikacji w rodzinie,
 - e) kształtowania norm i wartości rodzinnych,
 - f) rozpoznawania problemów i potrzeb rozwojowych dziecka,
 - g) organizacji czasu wolnego dla rodziny i dziecka,
- 2) wzmocnienie lub nabycie przez rodziców umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego

- i gospodarowania budżetem domowym,
- 3) wzmocnienie lub nabycie umiejętności społecznego funkcjonowania w zakresie:
- a) korzystania z zasobów środowiska lokalnego,
 - b) korzystania z własnych możliwości i uprawnień,
 - c) załatwiania spraw urzędowych,
 - d) komunikacji społecznej.

Rozdział III

Tryb postępowania metodycznego w przypadku pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

§ 1. Pracownik socjalny obowiązany jest do reagowania na każdy sygnał ustny lub pisemny mogący świadczyć o trudnościach w wypełnianiu przez rodzinę funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

2. Źródła informacji o trudnościach w wypełnianiu przez rodzinę funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogą pochodzić:

- 1) z urzędu,
- 2) od pracownika socjalnego innego rejonu,
- 3) od samej rodziny wymagającej wsparcia,
- 4) od pracowników innych komórek organizacyjnych Ośrodka,
- 5) od instytucji np. sądu, policji, prokuratury, placówek oświatowych (szkoły, przedszkola), placówek ochrony zdrowia, stowarzyszeń, organizatora pieczy zastępczej,
- 6) od osób fizycznych np. rodziny, sąsiadów, znajomych,
- 7) w trosce o dobro dziecka należy sprawdzić informacje anonimowe.

3. W przypadku zgłoszeń ustnych pracownik socjalny przyjmujący zgłoszenie sporządza protokół zgłoszenia, który podpisuje osoba zgłaszająca i pracownik przyjmujący zgłoszenie (załącznik nr 1 do niniejszej procedury).

4. W przypadku zgłoszenia telefonicznego pracownik socjalny sporządza notatkę (załącznik nr 1 do niniejszej procedury).

§ 2. 1. Po przyjęciu zgłoszenia pracownik socjalny składa wizytę w miejscu zamieszkania rodziny w celu rozpoznania sytuacji związanej z problemem rodziny. W tym celu pracownik socjalny przeprowadza rodzinny wywiad środowiskowy.

2. Jeżeli rodzice dziecka zamieszkują oddzielnie rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza się z tym rodzicem, pod którego opieką pozostaje dziecko/i.

3. Rodzinny wywiad środowiskowy powinien być uzupełniony poprzez wgląd do posiadanej przez rodzinę dokumentacji takiej jak:

- 1) o dokumentacja medyczna dziecka/i np. książeczka zdrowia, karty leczenia szpitalnego, orzeczenie o niepełnosprawności, opinie i orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej itp.,
- 2) dokumentacja medyczna rodziców,
- 3) postanowienia sądu np. wyrok rozwodowy czy wyrok o zasądzeniu alimentów,
- 4) inne dokumenty np. dochody rodziny, obciążenia finansowe itp.

4. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadzany jest z jednym z rodziców, pracownik socjalny powinien zebrać informacje także od rodzica zamieszkującego oddzielnie, w szczególności w zakresie relacji z dzieckiem/dziećmi, czy oceny funkcjonowania dziecka/i.

5. Jeżeli dziecko nie jest obecne podczas przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego, pracownik socjalny obowiązany jest ponowić wizytę. W razie potrzeby, za zgodą rodzica, pracownik socjalny może porozmawiać z dzieckiem.

6. Uzyskane od rodziny informacje pracownik socjalny poszerza poprzez kontakt lub korespondencję z instytucjami, które współpracują z rodziną np.:

- 1) placówki ochrony zdrowia,
- 2) placówki oświatowe,
- 3) dzielnicowy posterunek policji,
- 4) kurator sądowy (zawodowy i społeczny),
- 5) organizator pieczy zastępczej lub placówka opiekuńczo-wychowawcza.

7. Na podstawie zgromadzonych informacji pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji rodziny, ustala faktyczny zakres zapewnienia opieki i wychowania dzieciom w podstawowych obszarach życia takich jak sytuacja rodzinna, mieszkaniowa, ekonomiczna, zawodowa, zdrowotna, opiekuńczo-wychowawcza,,

społeczna, prowadzenie gospodarstwa domowego (załącznik nr 2 do niniejszej procedury), zasoby rodziny oraz określa czy rodzina wykazuje cechy rodziny ryzyka (załącznik nr 3 do niniejszej procedury). Dokonaną ocenę pracownik socjalny dokumentuje w pkt VII cz. I wywiadu środowiskowego (pełnego) „Ocena sytuacji rodziny. Wnioski pracownika socjalnego” lub analogicznie w pkt III cz. IV wywiadu środowiskowego (aktualizacji).

8. Jeżeli analiza sytuacji rodziny nie wykazała problemów (np. sygnał był nieuzasadniony), pracownik socjalny dokumentuje ten fakt w treści wywiadu i zamyka sprawę.

9. W przypadku stwierdzenia problemów pracownik socjalny:

- 1) rozmawia z rodzicami w celu wspólnego ustalenia możliwości i potencjału tj. zasobów rodziny w zakresie rozwiązywania problemów (załącznik nr 4 do niniejszej procedury),
- 2) może skonsultować z kierownikiem Ośrodka możliwości Ośrodka pod kątem pomocy rodzinie (zasobów finansowych, pomocy asystenta rodziny) oraz instytucji współpracujących w zakresie rozwiązywania problemów rodziny.

10. Na podstawie dokonanych ustaleń pracownik socjalny formułuje wnioski do planu pomocy w pkt VII cz. I wywiadu środowiskowego (pełnego) lub analogicznie w pkt III cz. IV wywiadu środowiskowego (aktualizacji) „Ocena sytuacji osoby/rodziny, wnioski pracownika socjalnego” oraz do pracy z rodziną czy:

- 1) będzie w stanie samodzielnie wspierać rodzinę w rozwiązywaniu jej problemów,
- 2) zaproponuje rodzicom podjęcie współpracy z asystentem rodziny.

11. Pracownik socjalny samodzielnie lub w porozumieniu z kierownikiem Ośrodka dokonuje doboru właściwych form pomocy oraz opracowuje wspólnie z rodziną plan pracy na jej rzecz, a następnie dokumentuje powyższe w pkt VIII cz. I wywiadu środowiskowego (pełnego) „Plan pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny” lub analogicznie w pkt IV cz. IV wywiadu środowiskowego (aktualizacji).

12. W przypadku braku możliwości przeprowadzenia wywiadu środowiskowego z powodu odmowy ze strony rodziny, pracownik socjalny występuje z pisemną prośbą o spotkanie w miejscu zamieszkania rodziny lub w siedzibie Ośrodka.

13. W przypadku nienawiązania kontaktu z rodziną pracownik socjalny kieruje wniosek do sądu o wgląd w sytuację dziecka.

§ 3.1. W przypadku podjęcia decyzji o samodzielnym prowadzeniu pracy socjalnej z rodziną pracownik socjalny zawiera kontrakt socjalny lub wspólnie z członkami rodziny ustala plan pracy z rodziną, a następnie systematycznie monitoruje sytuację rodziny i wspólnie z członkami rodziny.

2. Nie rzadziej niż co 6 miesięcy pracownik socjalny dokonuje ewaluacji w formie oceny działań zawartych w kontakcie socjalnym bądź oceny planu pracy socjalnej.

3. W przypadku odmowy zawarcia kontraktu socjalnego lub nierealizowania jego postanowień, w sytuacji rażących zaniedbań w opiece nad dzieckiem, pracownik socjalny składa wniosek do sądu o wgląd w sytuację dziecka.

4. Jeżeli z analizy sytuacji rodziny wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny np. z uwagi na duży stopień zaniedbań wobec dziecka, wysoki stopień niezaradności życiowej rodziców, złożoność problemów występujących w rodzinie, pracownik socjalny uzyskuje zgodę na współpracę z asystentem rodziny. Zgodę należy sporządzić w formie oświadczenia złożonego przed pracownikiem socjalnym (załącznik nr 5 do niniejszej procedury).

5. Po uzyskaniu zgody na współpracę z asystentem rodziny pracownik socjalny sporządza wniosek do kierownika Ośrodka (załącznik nr 6 do niniejszej procedury) oraz dokonuje odpowiedniego zapisu o tym fakcie w pkt VII cz. I wywiadu środowiskowego (pełnego) „Ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego” lub analogicznie w pkt III cz. IV wywiadu środowiskowego (aktualizacji), a następnie odnotowuje złożenie wniosku o przydzielenie asystenta w pkt VIII cz. I wywiadu środowiskowego (pełnego) „Plan pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny” w rubryce „Praca socjalna” lub analogicznie w pkt IV cz. IV wywiadu środowiskowego (aktualizacji).

6. Po zatwierdzeniu wniosku o przydzielenie asystenta rodziny przez kierownika Ośrodka lub osobę upoważnioną, ciężar pracy socjalnej z rodziną przejmuje asystent rodziny.

7. W przypadku gdy rodzicem wychowującym dziecko jest małoletni opuszczający młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, schronisko dla nieletnich lub zakład poprawczy, pracownik socjalny przeprowadza u tego rodzica wywiad, a następnie kierownik Ośrodka lub osoba upoważniona, przydziela temu rodzicowi asystenta rodziny.

§ 4.1. Zakończenie pracy z rodziną następuje w sytuacji zrealizowania planu pomocy na rzecz poprawy sytuacji rodziny, wszystkie czy też większość przyjętych do realizacji celów zostało osiągniętych, a

problemy dotyczące rodzinę zostały na tyle rozwiązane, że nie stanowią zagrożenia dla zaspokojenia podstawowych potrzeb dziecka/i (cele do realizacji oraz plan pomocy i jego realizację pracownik socjalny odnotowuje w rodzinnym wywiadzie środowiskowym).

2. Definitywne zakończenie pracy z rodziną winno być poprzedzone stopniowym „oddalaniem się” pracownika socjalnego poprzez zmniejszenie częstotliwości kontaktów, które mają na celu utrwalenie i utrzymanie osiągniętej zmiany.

3. Jeżeli efekty w rodzinie nie utrzymują się pracownik socjalny, wspólnie z rodziną, podejmuje decyzję o kierunku dalszej współpracy.

§ 5. W przypadku pracy socjalnej z rodzicem biologicznym dziecka/i umieszczonego/ych czasowo w pieczy zastępczej pracownik socjalny podejmuje działania wspierające rodzinę w odzyskaniu dziecka/i tj. na rzecz zapewnienia dziecku godnych warunków życia (mieszkaniowych, właściwego żywienia i ubrania, warunków do rozwoju i edukacji) oraz zaspokojenia potrzeb psychologicznych, a także respektowania zasad kontaktów z dzieckiem/dziećmi.

§ 6. W przypadku interwencyjnego odebrania dziecka/i w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny obowiązkowo składa rodzicom dziecka propozycję podjęcia współpracy z asystentem rodziny.

Rozdział IV

Obowiązkowa dokumentacja

§ 7.1. Prowadzenie wszelkich działań z zakresu pracy socjalnej powinno być dokumentowane w oparciu o:

- 1) protokoły/notatki przyjęcia zgłoszenia o trudnościach w wypełnianiu przez rodzinę funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- 2) wywiady środowiskowe,
- 3) sprawozdania z pracy socjalnej,
- 4) kontrakty socjalne,
- 5) notatki służbowe,
- 6) korespondencję z instytucjami,
- 7) opinie z placówek oświatowych,
- 8) opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej,
- 9) dokumentację dotyczącą stanu zdrowia członków rodziny np. orzeczenia o niepełnosprawności, zaświadczenia o leczeniu uzależnień, zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia dzieci lub oceniające sprawowanie opieki nad niemowlęciem, opinie psychiatryczne itp.

2. Każdy pracownik socjalny obowiązany jest do prowadzenia:

- 1) rejestru rodzin objętych pracą socjalną z powodu występowania trudności w wypełnianiu przez rodzinę funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- 2) rejestru wniosków o przydzielenie asystenta rodziny, w którym umieszcza się oświadczenia rodziny o wyrażeniu zgody na współpracę z asystentem rodziny.

Załącznik nr 1
do Procedury postępowania pracownika socjalnego
świadczącego pomoc w formie pracy socjalnej na
rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu
funkcji opiekuńczo-wychowawczych

PROTOKÓŁ/NOTATKA*
przyjęcia zgłoszenia wniesionego ustnie (w tym telefonicznie)

w dniu w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Mirosławcu
osoba zgłaszająca:

Adres zamieszkania: tel.

Dotyczy rodziny:
(imię i nazwisko)

Adres zamieszkania: tel.

Treść zgłoszenia:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
(pieczętka i podpis pracownika)

.....
(czytelny podpis osoby zgłaszającej)

¹⁾ protokół sporządza się z osobistej rozmowy z osobą zgłaszającą, a notatkę z rozmowy telefonicznej
(w przypadku notatki brak podpisu osoby zgłaszającej)

WSKAŹNIKI DO ANALIZY POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW SYTUACJI RODZINY

1. Sytuacja rodzinna:

skład rodziny podstawowej, kto i z jakiego powodu gospodaruje oddzielnie, stan cywilno-prawny rodziców, dane dotyczące władzy rodzicielskiej rodziców lub demoralizacji nieletnich (ewentualne postanowienia sądowe).

2. Sytuacja mieszkaniowa:

rodzaj lokalu, liczba pomieszczeń, wyposażenie w podstawowe sprzęty gospodarstwa domowego, miejsce do nauki, zabawy i wypoczynku dzieci, warunki sanitarne, stan higieniczny i techniczny mieszkania, ponoszone koszty, zadłużenie w opłatach.

3. Sytuacja ekonomiczna:

źródła utrzymania rodziny, pomoc (materialna/rzeczowa) otrzymywana od dalszej rodziny/institucji/organizacji.

4. Sytuacja zawodowa:

praca zawodowa, bezrobocie, wykształcenie, kwalifikacje zawodowe, kursy, szkolenia, umiejętności/talenty istotne z punktu widzenia znalezienia zatrudnienia, aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia i umiejętności w tym zakresie.

5. Prowadzenie gospodarstwa domowego:

podział obowiązków, umiejętność racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, umiejętność przygotowania posiłków dostosowanych do potrzeb rodziny, dbałość o czystość i porządek w domu, organizowanie przestrzeni w domu.

6. Sytuacja zdrowotna, w tym problemy psychologiczne:

- 1) rodziców: niepełnosprawność (orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, jaki stopień, od kiedy ustalony, z jakiego powodu), choroby przewlekłe, przebieg leczenia, uzależnienia (diagnoza, leczenie odwykowe) lub szkodliwe nadużywanie alkoholu lub innych środków psychoaktywnych, kryzysy emocjonalne i problemy psychologiczne, ciąża i jej przebieg,
- 2) dzieci: niepełnosprawność (orzeczenie o niepełnosprawności, od kiedy, z jakiego powodu), choroby przewlekłe, przebieg leczenia, wady rozwojowe, zastosowane leczenie, konsultacje specjalistyczne, profilaktyka (bilanse zdrowia, szczepienia ochronne), problemy emocjonalne.

7. Sytuacja opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) wspólne spędzanie wolnego czasu przez członków rodziny, stosowanie zasad i metod wychowawczych, system nagród i kar, konsekwencja w wychowaniu,
- 2) zaspokajanie potrzeb rozwojowych dziecka:
 - a) fizycznych (żywienie tj. jakość i częstość posiłków dostosowanych do potrzeb i wieku dzieci, zapewnienie odzieży adekwatnej do pogody, przestrzeganie zasad higieny osobistej dziecka oraz otoczenia, zwłaszcza mieszkania, racjonalny tryb życia czyli właściwe dla wieku proporcje zabawy, pracy, nauki i wypoczynku dziecka z uwzględnieniem aktywności ruchowej, stworzenie warunków do rekreacji fizycznej i zachęcanie dzieci do udziału w formach aktywnego wypoczynku),
 - b) psychicznych (stwarzanie sprzyjających warunków rozwoju mowy i myślenia dziecka, rozwijanie wyobraźni i pamięci dziecka, organizowanie doświadczeń poznawczych dziecka np. poprzez zapewnienie zabawek i pomocy dydaktycznych adekwatnych do wieku i stopnia rozwoju dziecka, kształtowanie wrażliwości uczuciowej, umiejętności okazywania i odwzajemniania uczuć, ćwiczenie i kształtowanie woli dziecka, nieuleganie trudnościom, ochrona dziecka przed wstrząsami psychicznymi, stwarzanie klimatu życzliwości i zaufania wzmacniającego poczucie bezpieczeństwa i jego więzi uczuciowej z rodziną),
- 3) kontrola czasu wolnego dzieci, wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny i innymi osobami wspólnie zamieszkującymi, wzajemne okazywanie sobie uczuć, komunikacja w rodzinie, normy i wartości, zachowania destrukcyjne,

- 4) sytuacja edukacyjna: rodzaj placówki (żłobek, przedszkole, szkoła), informacja kadry pedagogicznej na temat funkcjonowania dziecka na terenie placówki w zakresie osiągniętych wyników w nauce, frekwencji, relacji z rówieśnikami, trudności wychowawczych i edukacyjnych, zaopatrzenie w wyposażenie szkolne, kontakty rodziców ze szkołą, badania i opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej, udział w zajęciach kompensacyjnych i wyrównawczych, zachowania destrukcyjne.

8. Aktywność społeczna:

kontakty rodziny z instytucjami, środowiskiem sąsiedzkim, bliższą i dalszą rodziną, udział dzieci w zajęciach w świetlicach oraz funkcjonowanie dzieci w tych świetlicach, udział w wolontariacie.

CECHY RODZINY RYZYKA¹⁾

- 1. Cechy świadczące o niskich umiejętnościach opiekuńczo-wychowawczych rodziców:**
niska wiedza o potrzebach i możliwościach dziecka, typowych zachowaniach w danym etapie jego rozwoju, nierealne postrzeganie umiejętności i możliwości dziecka (wymagania nieadekwatne do wieku), nieznanostwo różnorodnych metod wychowawczych oraz preferowanie kar cielesnych, niewłaściwe postrzeganie dziecka, jako celowo denerwującego, niegrzecznego, złośliwego, obwinianie go o różne stany, robienie z niego kozła ofiarnego, poczucie władzy i wyższości nad dzieckiem, poczucie własności - „to moje dziecko i mogę z nim robić co chcę”, zaniedbywanie dziecka (niepilnowanie, podawanie pokarmów o niskich wartościach odżywczych, rzadkie mycie dziecka, niska stymulacja rozwoju dziecka).
- 2. Cechy świadczące o niskich umiejętnościach prowadzenia gospodarstwa domowego:**
rzadkie gotowanie ciepłych posiłków, bałagan w mieszkaniu i niski poziom higieny, nieumiejętność gospodarowania budżetem domowym.
- 3. Cechy świadczące o niskim poziomie zaradności życiowej:**
niska umiejętność realizacji spraw urzędowych i innych na rzecz domu i rodziny oraz korzystania z usług, unikanie kontaktów z przedstawicielami służb społecznych i innych zawodów, bierność na rynku pracy.
- 4. Cechy świadczące o niskim poziomie samooceny i kontroli nad własnym życiem:**
bierność, apatia, uległość, nadużywanie alkoholu/ środków psychoaktywnych.
- 5. Cechy świadczące o zaburzonych relacjach małżeńskich/partnerskich:**
występowanie ubogich, powierzchownych relacji między małżonkami/partnerami, liczne konflikty, występowanie w rodzinie nierównowagi sił np. silny kontrolujący mężczyzna, bezradna kobieta lub odwrotnie, częsta zmiana partnerów i powroty do partnerów wcześniejszych, posiadanie dzieci z różnych związków.
- 6. Cechy osobowościowe lub problemy psychologiczne rodziców:**
niski poziom tolerancji na frustrację spowodowany codziennym stresami, podwyższony poziom pobudzenia w sytuacjach stresowych, sztywne, surowe i karzące postawy wobec dzieci: ustanawianie surowych zasad i bezwzględne ich egzekwowanie w codziennym życiu, powszechne stosowanie krzyku i gróźb niezależnie od charakteru nieposłuszeństwa dzieci lub odwrotnie, niezajmowanie się dziećmi, uległość rodzica wobec dziecka, brak zasad w funkcjonowaniu rodziny, cechy osobowości dogmatycznej i autorytarnej, wysoki poziom agresji i niska kontrola emocji i impulsów, labilność emocjonalna, przeżywane stany depresyjne, schizofrenia lub inne zaburzenia psychiczne, upośledzenie umysłowe, poważne ograniczenia fizyczne, które mogą uniemożliwiać adekwatne funkcjonowanie w relacji rodzic-dziecko.
- 7. Cechy świadczące o niskiej dojrzałości społeczno-emocjonalnej rodziców:**
młody wiek rodziców, ale też w każdym wieku: wyżej usytuowane potrzeby własne nad potrzebami całej rodziny, objawiające się np. wydawaniem pieniędzy na własne zachcianki oraz spędzaniem czasu ze znajomymi zamiast z dziećmi, niepodejmowanie pracy zawodowej ani dalszego kształcenia, brak chęci do zmiany sytuacji życiowej, uzależnienie się od pomocy społecznej.
- 8. Cechy świadczące o trudnej sytuacji społecznej rodziców:**
brak partnera lub wsparcia z jego strony, brak wsparcia w rodzinie dalszej, nieumiejętność korzystania z instytucjonalnego systemu wsparcia, brak możliwości odpoczynku od dzieci.
- 9. Cechy świadczące o trudnościach dydaktyczno-wychowawczych dzieci:**
zaniedbywanie obowiązków szkolnych, niewykonywanie poleceń dorosłych, wagary, zachowania ryzykowne, ucieczki z domu i inne objawy niedostosowania społecznego dziecka.
- 10. Cechy świadczące o sytuacji kryzysowej związanej z etapami rozwoju rodziny lub zdarzeniami sytuacyjnymi:**
urodzenie kolejnego dziecka, zdrada partnera, rozwód, eksmisja, śmierć członka rodziny.

- 11. Cechy świadczące o niewydolności materialnej rodziny:**
brak, niski lub nieregularny dochód, ubóstwo, zadłużenia w bankach, nieregulowane opłaty.
- 12. Cechy świadczące o trudnej sytuacji mieszkaniowej:**
nadmierne zagęszczenie, brak zaplecza sanitarnego, braki lub uszkodzenia w podstawowym wyposażeniu mieszkania, niski poziom higieny i porządku, zagrożenie bezdomnością z powodu nieregulowanych opłat czynszowych, bezdomność (przebywanie w placówce, wynajmowanie mieszkania, częste zmiany pobytu).
- 13. Cechy świadczące o niskiej pozycji społecznej rodziców:**
zamieszkiwanie w enklawach biedy, niskie wykształcenie, analfabetyzm.
- 14. Cechy świadczące o patologii społecznej w rodzinie:**
alkoholizm, narkomania, przemoc domowa, prostytutka, przestępczość (handel narkotykami, kradzieże).

¹⁾ Cechy rodziny, które są sygnałem dla pracownika socjalnego i/lub asystenta rodziny do podjęcia działań profilaktyczno-wspierających, opracowane na podstawie cech charakterystycznych rodzin objętych wsparciem, wyłonionych przez Izabelę Krasiejko poprzez analizę dokumentacji asystenta rodziny przedstawionych w: Zawód asystenta rodziny w procesie profesjonalizacji. Wstęp do teorii i praktyki nowej profesji społecznej, wyd. Akapit, Toruń 2013, s. 154-155

ZASOBY RODZINY

1. Zasoby rodzinne/środowiskowe:

- 1) spójność rodziny np. zaufanie, wzajemne docenianie się, poszanowanie, wspólne cele, więzi, wspieranie się, właściwa komunikacja,
- 2) posiadane kompetencje opiekuńczo-wychowawcze np. dbałość o potrzeby i rozwój dzieci, stymulowanie rozwoju, znajomość metod i zasad wychowawczych, ukończenie „Szkoły dla rodziców”,
- 3) społeczność w jakiej żyje rodzina tj.: osoby, grupy i instytucje, z których pomocy rodzina może skorzystać np. w opiece nad dziećmi.

2. Zasoby zawodowe:

- 1) kompetencje rodziców: wykształcenie, talenty, wiedza i umiejętności (posiadanie dokumentów w tym zakresie),
- 2) cechy osobowości przydatne w pracy np. inteligencja, sumienność, odpowiedzialność, wytrwałość, aktywność, otwartość na doświadczenia, dążenie do osiągnięć, motywacja do podjęcia pracy/uzupełnienia kwalifikacji,
- 3) doświadczenie zawodowe, staż pracy.

3. Zasoby mieszkaniowe:

- 1) posiadanie domu/mieszkania,
- 2) dobre warunki mieszkaniowe np. wyposażenie w media i niezbędne sprzęty gospodarstwa domowego, dobry stan techniczny i higieniczny mieszkania, dbałość o porządek oraz bieżące remonty i umiejętności w tym zakresie,
- 3) regularne opłacanie rachunków (brak zadłużeń w opłatach),
- 4) prawidłowo zorganizowana przestrzeń w domu (odpowiednia liczba miejsc do spania, miejsce do wypoczynku, zabawy i nauki).

4. Zasoby materialne:

- 1) stałe źródło dochodu,
- 2) posiadane dobra materialne np. działka, samochód, oszczędności,
- 3) umiejętność prawidłowego gospodarowania środkami,
- 4) dbałość o zaopatrzenie w odzież, wyposażenie szkolne dla dzieci, zabawki,
- 5) umiejętność pozyskania należnych świadczeń.

5. Zasoby zdrowotne:

- 1) dobry stan zdrowia fizycznego, w tym brak nałogów,
- 2) systematyczne leczenie członków rodziny,
- 3) dbałość o profilaktykę zdrowotną dzieci (regularne szczepienia ochronne dzieci, bilanse),
- 4) dbałość o higienę członków rodziny.

Załącznik nr 5
do Procedury postępowania pracownika socjalnego
świadczącego pomoc w formie pracy socjalnej na
rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu
funkcji opiekuńczo-wychowawczych

ZGODA NA PODJĘCIE WSPÓŁPRACY Z ASYSTENTEM RODZINY

Ja niżej podpisana
(imię i nazwisko matki)

legitymująca się dowodem osobistym nr

Ja niżej podpisany
(imię i nazwisko ojca)

legitymujący się dowodem osobistym nr

Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
„wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem z uwzględnieniem zasobów
własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.”

oświadczam(y), że:

WYRAŹMY(Y) ZGODĘ

**na współpracę z asystentem rodziny w celu przezwyciężenia trudności w wypełnianiu funkcji
opiekuńczo-wychowawczych**

.....
(data i czytelny podpis matki)

.....
(data i czytelny podpis ojca)

.....
(data, pieczęć i podpis pracownika socjalnego)

Załącznik nr 6
do Procedury postępowania pracownika socjalnego
świadczącego pomoc w formie pracy socjalnej na
rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu
funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Mirosławiec, dnia

Kierownik
Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Mirosławcu

Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny

zam.

na podstawie art. 11 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
wnioskuję o przydzielenie w/w rodzinie asystenta rodziny.

.....
(pieczęć i podpis pracownika socjalnego)

Decyzja Kierownika MGOPS w Mirosławcu: przydzielam/nie przydzielam* w/w rodzinie asystenta rodziny

.....
(data, pieczęć i podpis Kierownika
lub osoby upoważnionej)

* niepotrzebne skreślić